

Aan de Staatssecretaris van het Ministerie van Economische Zaken
Dhr. Ir. M.H.P. van Dam
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Briefnummer	201602090125
Behandeld door	5.1.2.e 5.1.2.e
Telefoonnummer	5.1.2.e
Datum	9 februari 2016

Betreft Beoordeling literatuuronderzoek van Sportvisserij Nederland
'Neonicotinoïden en risico's voor vissen'

Geachte heer Van Dam,

Het Ctgb heeft op 10 december jl. het literatuuronderzoek 'Neonicotinoïden en risico's voor vissen' (Van Emmerik, 2015) van Sportvisserij Nederland ontvangen. Dit rapport is gebaseerd op een beknopt literatuuronderzoek en is een update van de factsheet *Neonicotines- eigenschappen en mogelijke effecten op vis* (Van Emmerik, 2011). In de conclusie van deze update staat het volgende: "De concentraties van een aantal neonicotinoïden en fipronil in Nederland overschrijden de normen regelmatig. Neonicotinoïden en fipronil hebben negatieve effecten op veel niet-doelsoorten. Recent Nederlands onderzoek heeft laten zien dat er in wateren waarin de normen voor imidacloprid werden overschreden, er veel minder macrofauna werd aangetroffen. Alle Nederlandse zoetwatervissoorten gebruiken macrofauna als voedsel in één of meer levensstadia. De alarmerende conclusie voor vissen lijkt dan ook dat de voorkomende normoverschrijding van neonicotinoïden er toe leidt dat er veel minder voedsel beschikbaar is. Bovendien vormt fipronil direct een risico omdat vissen daar gevoelig voor zijn."

Het Ctgb heeft het deel van het literatuuronderzoek dat de mogelijke effecten op vissen en hun voedsel beschrijft, geëvalueerd. Op basis van deze informatie heeft het Ctgb zich een oordeel gevormd of een herbeoordeling van de toelatingen op basis van de in het rapport genoemde stoffen in Nederland nodig is.

Oordeel van het Ctgb

In het rapport wordt vooral ingegaan op imidacloprid en fipronil. Eén studie richt zich op thiacloprid en één studie op neonicotinoïden als groep, deze werden echter gestandaardiseerd naar imidacloprid.

Het Ctgb is tot oordeel gekomen dat voor de neonicotinoïden geen studies genoemd worden die in eerdere beoordelingen nog niet zijn meegenomen of die relevant zijn voor de in Nederland gehanteerde toelatingscriteria of -normen of die representatief zijn voor de Nederlandse situatie. Voor fipronil worden studies aangehaald die of niet representatief zijn voor de Nederlandse situatie of het betreffen studies met concentraties die ver boven de MTR (Maximaal Toelaatbaar Risico) voor fipronil liggen. Samenvattend is het CTGB van oordeel dat het literatuuronderzoek 'Neonicotinoïden en risico's voor vissen' geen nieuwe feiten levert die aanleiding kunnen vormen voor een herbeoordeling van de toelatingen op basis van de stoffen imidacloprid, thiacloprid en fipronil.

EFSA

Op 13 januari jl. heeft de EFSA in een persbericht aangegeven dat de herbeoordeling van imidacloprid op de risico's voor bijen die hieraan blootgesteld worden, niet voor januari 2017 afgerond zal zijn. De expiratedatum voor de stofplaatsingen voor imidacloprid is op 31 juli 2019. Dit betekent echter dat imidacloprid in het kader van de Europese goedkeuring worden herbeoordeeld voor de genoemde expiratedatum. Voor fipronil is de expiratedatum 31 juli 2018.

Nieuwe wetenschappelijke informatie.

Regelmatig komen nieuwe studies en wetenschappelijke informatie beschikbaar over de relatie tussen neonicotinoïden en de gezondheid van waterorganismen. Het Ctgb houdt alle wetenschappelijke ontwikkelingen hierover nauwlettend in de gaten. Indien er nieuwe wetenschappelijke informatie beschikbaar komt welke een mogelijk risico aantoonst voor mens, dier of milieu voor toegelaten Nederlandse toepassingen, dan zal het Ctgb dit in beschouwing nemen.

Eind 2015 is een studie van WUR-Alterra verschenen naar het effect van imidacloprid, thiacloprid en thiametoxam op de winterpopulaties van de haft *Cloeon dipterum*. Deze studie zal door het Ctgb nog nader worden onderzocht.

Met vriendelijke groet,

Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,

Dhr. ir. J.F. de Leeuw